

FILMHANDLEDNING

SKUGGAN AV

EMMA

Distribution:

Sonet Film AB, Box 20105, 161 20 Bromma
08 - 764 77 00

Text: Eva Westergren, 1989

Utgiven av Filminstitutet
Box 27126, 102 52 Stockholm, 08 - 665 11 00

Skuggan av Emma

Skuggan av Emma är en film som ger oss starka upplevelser av barndomens utsatthet. Men genom Emmas kraft och livsmod ser vi också att kärleken kan åstadkomma under och att världen kan förändras. Filmens bilder talar till oss på ett direkt och känslomässigt sätt som ger oss stora möjligheter att själva närma oss vår barndom, eller att bearbeta den verklighet som vi som barn befinner oss mitt i. Filmen har många starka scener. Prata därför först om de spontana reaktioner som finns på filmen. Vilka scener kommer man ihåg? Vilka situationer minns man starkast?

Filmhandledningen skall vara en hjälp att gå vidare med filmen. Den behandlar på olika sätt de inre teman som finns i filmen och det filmiska språket den använder sig av för att föra fram sin berättelse.

Filmhandledningen tar upp följande teman:

- Emma, ett barn som ingen ser.
- På jakt efter livet.
- Kärlekens villkor.
- Fantasi och verklighet.
- Emma - en nutidsfilm i gammal ram.

Till filmhandledningen finns en videokassett med utdrag ur filmen. Den innehåller avsnitt ur filmen som anknyter till de olika temata som finns i handledningen. Kassetten kan vara en viktig hjälp för att kunna gå tillbaka till enskilda bilder och scener och minnas upplevelsen av dem.

Emma ett barn som ingen ser

Emma är ett barn, som ingen ser, som inte behövs. När Emma kliver in i sitt hem i början av filmen möts vi av den instängdhet och självupptagenhet, som är Emmas livsmiljö. Mamman tycker att massage är viktigare än närhet och beröring. Pappan lyssnar inte utan vänder ryggen till när Emma vill berätta. Mot detta måste Emma protestera och göra uppror. Hon trampar på sin fina kappa med leriga skor. Hon terroriserar och räcker ut tungan åt tjänstefolket. Hon välter ut brickan med champagneglas inför alla gäster. Men inget hjälper. Ingen ser henne och ingen tycker om henne. ”Barn är ju det dyrbaraste man har” säger mamman men menar inget med vad hon säger.

- Hur kan de känslor som Emma känner inför de vuxnas överväld och okänslighet formuleras i en berättelse?

I sina egna fantasier ser Emma sig själv som kidnappad. Att föräldrarna då äntligen skall sakna henne och ångra sig.

I den spännande yttre handlingen och de många förvecklingarna finns också den inre verkligheten synlig i Emmas känsliga ansikte. Längtan efter en förändring som skall leda bort från ensamheten.

Mitt i det dramatiska skeendet finns bilder som vågar dröja sig kvar och låta oss känna hur det är att vara så utsatt och ensam, som Emma är. Bilder som hjälper oss att minnas hur det är att vara barn.

På jakt efter livet

Skuggan av Emma handlar om Emmas väg ut i livet, på jakt efter den kärlek och närhet hon inte kan få av sina föräldrar. Hon är en hjältinna som har modet att lämna den outhärdliga miljö som är hennes hem. Hon går ut i världen utan fruktan för att utforska det liv som finns utanför som både är farlig och härligt.

I filmen ställs vi inför frågan. Vad är viktigt i livet? Vad behöver vi för att kunna leva? Genom Emmas person får vi möjlighet att ställa den fråga också till oss själva. I det hem där Emma bor vill man äga det man säger sig älska. Där vill man stänga in, behärska och kontrollera. Där kan ingen som älskar livet bo.

Den insikt som filmen genom Emmas gestalt förmedlar till oss är att därute i livet kan det vara farligt men inte så farligt att vi inte överlever. Livets ljus och mörker är ett genomgående bildtema i filmen. Tillsammans med musiken skapar det ett spänningsförhållande i den "nya" värld där Emma rör sig.

(Videokassetten avsnitt 1 och 5)

När Emmas fötter stiger ut i det okända mörka för att hämta hem den kattunge hon valt ut i filmens inledningsscen känner vi den lockelse som livet utanför innebär för henne. "Jag fick den" ropar hon och håller stolt upp kattungen.

- Hur skildras kontrasten mellan världen utanför och hemmet i de inledande scenerna? Vad är det som får presentera hemmiljön? Hur har man arbetat med bilderna och ljudet för att påverka vårt sätt att se? Lyssna på musiken, vilka stämningar förmedlar den? Finns det några andra ljud?

Emmas beslut att rymma för henne vidare ut i det okända. I scenen utanför "Nösen" berättar filmen om de känslor som Emma upplever i sitt första möte med livet. Emma längtar efter den värme som finns innanför fönstret. Hon vill dela gemenskapen. Den sång som Emma hör beskriver på ett annat sätt hennes känslor.

- Vad berättar sången om? Hur berättar bilderna om det utanförskap som Emma känner och om den hotfullhet som finns i den nya miljön? Vad berättar ljudet?

- Hur har regissören berättat för att uttrycka Malthes förundran över att se sitt liv förvandlat. På vilket sätt blir han bemött av Emma? Hur uttrycker Malthe sin tacksamhet?

När Emma tar emot Malthe i slutscenen är det en ny och känslomässigt förändrad människa vi ser. Hennes ansikte är naket och hon är stark för hon har sett livets botten och lärt sig något av det. Från att ha varit tvungen att köpa sig liv vet Emma nu vad verkligt liv innebär. Hon har det själv inom sig och hon tänker aldrig släppa det. Från att ha varit instängd i sitt hem är det nu föräldrarna som stängs ute från den kärlek de kunde ha fått.

- Hur har regissören arbetat med bilder, kamera och ljus för att uttrycka den nya styrka som Emma känner och hur hennes maktposition i förhållande till föräldrarna förändrats. Vad tänker Emma i slutscenen? Vad tänker föräldrarna?

Fantasi och verklighet

Med fantasins hjälp bygger Emma upp en historia om sin bakgrund för att Malthe skall förstå hennes utsatta situation. Historien om den jagade Mogga är också en gestaltning av den inre känsla av utsatthet som Emma känner, när hon berättar sin historia om hur förföljd hon är för Malthe får hon den uppmärksamhet hon behöver. De fantasier som Emma använder hjälper henne att uthärda och att bli klar över sin situation i livet. Den verklighet som är Emmas är ju i själva verket ännu mer outhärdlig än fantasierna men går inte lika lätt att ta på. Emma som just insett att hon inte har några föräldrar gör sig i fantasin av med dem fast på ett mer drastiskt sätt.

När Malthe och Emma flyr ner i kloakerna undan poliserna går fantasi och verklighet ihop. Fastän Emma bekänner för Malthe att hon hittat på är verkligheten nu just så som Emma berättat.

- Beskriv de stämningar som regissören målar upp med hjälp av miljön i kloakerna, med kameran ljuset och ljudet; vad är det som gör att scenen får en så drömlig karaktär.

Videokassetten innehåller följande avsnitt:

1 Emmas fötter söker sig ut för att hämta kattungen som hon vill ha och köper den för en guldpeng. I bakgrunden hörs musik. Hon återvänder till chauffören som väntar på henne och ropar jag fick den. När hon kommer hem ligger hennes mamma på en säng och får massage. I bakgrunden hör vi Sara Leander sjunga om kärlek.

2 Emma smyger förbi sin mor med kattungen. Hon trampar på sin fina kapp och lipar åt hembiträdet. Sedan försöker hon tala med sin pappa. Föräldrarna har fest och Emma hör hur de pratar om kidnappningen av Charles Lindbergs son. Mamman kör in Emma på hennes rum och upptäcker kattungen. Hon beordrar husan att den omedelbart skall bort. Pojkarna från "Nösen" kommer och får kattungen. Emma bråkar med husan och går in med champagneglasen till gästerna.

3 Poliskommissarien frågar Emmas föräldrar vilket slags flicka hon är. Föräldrarna frågar förvirrat varandra och anklagar varandra för att de inget vet.

4 Emma återvänder till sina föräldrar men gömmer sig i trappan när hon hör tjänstefolket komma. Hon får höra att föräldrarna inte alls saknat henne och återvänder till Malthes hus.

5 Emma går in på en gård. Där leker några barn, som sjunger en sång om Malthe. Så ser hon fönstret till "Nösen" och innanför det kattungen och pojkarna, som fick den. Plötsligt hörs gräl och bråk i gränden. Emma snubblar och stöter ihop med Malthe.

6 Emma iakttar Malthe, som försöker trösta henne. Hon ser sig nyfiket och förundrat om. Hon får Malthe att känna sig skyldig för att han skadat henne och utnyttjar det för att få stanna kvar.

7 Emma har hört hur arbetskamraterna retat Malthe för hans "käresta" och nu vill hon veta vem det är. Tveksamt visar Malthe sin tatuerade dam för Emma som brister ut i skratt. Det är väl inte passande att visa en naken dam säger hon och knyter en spets kring Malthes arm.

8 Emma är upprörd över den behandling Malthe fått av sina kamrater. De går ut på gatan och Malthe försvinner ner i kloaksystemet. När Emma går på gatan kan hon höra hans rop och sång och hon följer hans väg längs gatan. När de kommer till en pump stannar Emma och frågar om Malthe ser henne. När han svara ja ger hon honom en slängkyss.

9 Malthe och Emma sitter vid bordet på Grand Hotel och dricker champagne. Malthe säger att det var den lyckligaste dagen i hans liv när han stötte ihop med Emma.

10 Emma tar emot Malthe i sitt hem. Hon sitter vid bordet och dricker te men reser sig upp och omfamnar Malthe. Föräldrarna drar sig undan och pappan stänger försiktigt dörren om Malthe och Emma.

11 Malthe övertalar Emma att följa med ner i underjorden. Därnere vandrar de fram, jagade av ljusstrålar och hundskall. Till slut sätter en gallerdörr stopp för deras flykt.

